

Частина 1



ФІНАНСИ ТА ОБЛІК В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА БЕЗПЕКОВИХ РИЗИКІВ

збірник матеріалів

Всеукраїнської науково-практичної конференції
студентів і молодих вчених

Тернопіль
2025

УДК 336:657:364(477)
ISBN 978-966-654-798-2

**Всеукраїнська науково-практична конференція
студентів і молодих вчених**

**«ФІНАНСИ ТА ОБЛІК В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ
ТА БЕЗПЕКОВИХ РИЗИКІВ»**

м. Тернопіль, 27 травня 2025 р.

ГОЛОВА РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Андрій КІЗИМА, декан факультету фінансів та обліку ЗУНУ, к.е.н., доцент

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Володимир ГОРИН, заступник голови, д.е.н., проф., професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія;

Зоряна ЛОБОДИНА, д.е.н., проф., професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія;

Володимир МУРАВСЬКИЙ, д.е.н., проф., професор кафедри обліку і оподаткування;

Наталія ЗАРУДНА, к.е.н., доц., доцент кафедри обліку і оподаткування;

Галина КУЛИНА, к.е.н., доц., доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу;

Ірина ОМЕЦІНСЬКА, к.е.н., доц., доцент кафедри обліку і оподаткування;

Світлана САВЧУК, к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія;

Ірина ФЕДОРОВИЧ, к.е.н., доц., доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу;

Марія ШЕСТЕРНЯК, к.е.н., доц., доцент кафедри фінансового контролю та аудиту.

Розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні

Вченої ради факультету фінансів та обліку ЗУНУ

(протокол № 7 від 26 травня 2025 р.).

Фінанси та облік в умовах глобальної невизначеності та безпекових ризиків: збірн. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. студ. і молод. вчених (м. Тернопіль, 27 трав. 2025 р.). Ч. 1. Тернопіль: ЗУНУ, 2025. 639 с.

Збірник матеріалів науково-практичної конференції «Фінанси та облік в умовах глобальної невизначеності та безпекових ризиків» об'єднує результати досліджень вітчизняних науковців, здобувачів вищої освіти та практиків, присвячені актуальним проблемам розвитку фінансів та обліку. У виданні розглянуті теоретичні та прикладні аспекти функціонування публічних фінансів, розвитку фінансової грамотності населення, трансформації обліково-аудиторської діяльності, сучасного стану та тенденцій розвитку фондового, банківського і страхового ринків. Окрему увагу приділено питанням соціального забезпечення в умовах соціально-економічної нестабільності. Матеріали збірника можуть бути корисними для науковців, викладачів, студентів економічних спеціальностей, фахівців у сфері фінансів, обліку та публічного управління.

За редакцію, зміст і достовірність даних, а також встановлення фактів плагіату матеріалів, розміщених у збірнику конференції, відповідальність несуть автори та наукові керівники.

© ЗУНУ, 2025

Валентин Білик

здобувач ступеня третього ступеня PhD,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

Юрій Федак

здобувач ступеня третього ступеня PhD,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Сучасні загрози, з якими стикається Україна, спричиняють серйозні соціально-економічні потрясіння. Пандемія COVID-19, що розпочалась у 2019 році, та повномасштабна війна з 2022 року посилили нестабільність, призвели до руйнування інфраструктури, збільшення кількості загиблих, поранених, осіб з інвалідністю, втрати житла та масового переміщення населення. Ці обставини обумовили необхідність перегляду соціальної політики держави, зокрема, її фінансового забезпечення.

У сучасних умовах соціальна політика держави охоплює широкий спектр заходів, спрямованих на забезпечення гідного рівня життя населення та мінімізацію соціальних ризиків. Аналіз національного досвіду свідчить, що основними напрямками державного фінансування є соціальний захист, охорона здоров'я та освіта, а ключовими джерелами ресурсів виступають державний і місцеві бюджети, а також фонди соціального страхування.

Фінансова підтримка соціальної сфери охоплює значну частку зведеного бюджету країни. При цьому державний бюджет фінансує приблизно 16% соціальних витрат, тоді як місцеві бюджети забезпечують понад 56%. Суттєву частину цих коштів складають субвенції з державного бюджету на виконання делегованих повноважень. Частка соціальних витрат у структурі ВВП становить близько 15%. Попри складні обставини останніх років, фінансування соціальної сфери в абсолютних цифрах зростає, однак пріоритети зміщуються в бік критично важливих напрямів, через що реалізація деяких культурних та освітніх програм призупинена.

Система соціального страхування в Україні функціонує за принципами страхування, де обсяг внесків корелює з обсягом можливих виплат. У 2020–2024 роках спостерігається зростання фінансових ресурсів фондів соціального страхування, зокрема за рахунок державного субсидування для покриття дефіцитів. Це свідчить про підвищення соціальних ризиків, зумовлених як внутрішніми економічними труднощами, так і зовнішніми шоками.

Сьогодні важливим завданням є пошук додаткових альтернативних джерел фінансування послуг соціального призначення. Детальний аналіз тематичних публікацій [1; 2; 3] та власні міркування з цього приводу дозволили до них віднести:

– партнерство між державою і приватним сектором, яке дозволяє реалізовувати соціально значущі проекти спільними зусиллями;

- добровільне страхування, коли громадяни або роботодавці самостійно укладають угоди на випадок настання соціальних ризиків;
- благодійна допомога від міжнародних або локальних фондів, що спрямовується на підтримку вразливих категорій населення;
- соціальні інвестиційні інструменти, зокрема соціальні облигації, які передбачають фінансування проєктів з умовою повернення інвестицій за умови досягнення результатів;
- додаткові можливості для місцевих бюджетів у вигляді місцевих податків, оренди майна, грантів та облигацій;
- міжнародна технічна та фінансова допомога, яка спрямовується на розвиток соціальної інфраструктури;
- корпоративна соціальна відповідальність, коли бізнес самостійно підтримує соціальні ініціативи.

Аутсорсинг у фінансуванні соціальних послуг – це механізм, за якого держава передає надання певних соціальних послуг приватним або неприбутковим організаціям (НУО, благодійним фондам, підприємствам) на контрактній основі. При цьому фінансування залишається за державою, але послуги фактично надає виконавець поза межами державного сектору.

Таким чином, подальшими напрямками удосконалення фінансового забезпечення соціальної політики мають бути:

- підвищення соціальних стандартів до рівня, що відповідає реальним умовам життя;
- активне залучення бізнесу до реалізації соціальних проєктів через ДПП та аутсорсинг;
- оптимізацію податкового регулювання, зокрема через запровадження прогресивного оподаткування доходів громадян;
- розширення діалогу між державою, приватним сектором та громадянським суспільством щодо формування ефективної фінансової політики.

Усе зазначене має стати основою для стабілізації соціальної ситуації та підвищення якості життя населення в умовах сучасних викликів і загроз.

Список використаних джерел:

1. Коваль С. Л., Сидор І. П. Роль місцевих бюджетів у забезпеченні соціально-економічного розвитку територіальної громади в умовах війни та у післявоєнний період. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 6. С. 96-102.
2. Сидор І. П. Моніторинг планування видатків місцевих бюджетів: ключові аспекти удосконалення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. № 21. С. 85-89.
3. Сидор І. П., Федак Ю. С. Фінансове забезпечення реалізації державної соціальної політики в контексті сучасних викликів у сфері публічних фінансів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 10. С. 22-29.